

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

33. An pendentibus dilationibus vsuræ, & interesse currant? Ex p. 7. tr. 8.
res. 43.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

uum debitorem extendit: quoniam similiter expedire creditoribus poterit, ut idem fiat cum debitore viuo. Vbi tamen hoc non fuerit lege sancitum, non puto extendendum esse ad viuum debitorem: quoniam non facile tribuenda est aliis potestas ad minuendum ius ac debitum, quod alteri debetur ipso iure.

5. Non desinam tamen hic adnotare, quod si vnus cum iuramento debitorem obligatum habet, non tenetur cum ceteris creditoribus ad dilationem quinquenalem consentire. Ita Gilhaufen in *Arbore Iudiciario civilis*, c. 5. n. 5. Matthæus Colerus de *Process. executiuis*, p. 1. c. 4. n. 17. Gratianus *vbi supra*, Thomas Maulius *tractatu de cess. bonor.* tit. 7. n. 18. & Hunnius in *Encyclopedia iuris*, p. 2. tit. 28. c. 1. num. 7. cum Maximiliano Fausto *vbi supra*.

RESOL XXXII.

An dilationes moratorie prosint fideiussoribus?
Et apponuntur quinque casus, in quibus dilatio principalis concessa prodest quoque fideiussoribus. Ex p. 7. tr. 8. Resol. 31.

§. 1. Respondeo quod si in concessione expressa mentio fideiussoris est facta, quod nimirum is etiam intra tempus concessum non debeat conueniri, nulla est dubitatio, quin ista inducia etiam fideiussori prosint, Carolus de Grassis d. *except.* 32. n. 27. Sed si nulla est facta mentio fideiussoris, & res est dubia, oportet videre, an inducia ista sint concessa ab Imperatore vel principe, an verò à creditoribus ipsis: Et si sunt concessa ab Imperatore vel à Principe, & fideiussor renuntiavit *Auth. presente* C. de fideiussoribus, etiam renuntiatio valet, hæc inducia fideiussori non prosunt, in tantum etiam ut fideiussor conuentus non possit debitori litem denunciare ad suscipiendum iudicium, & opponendam moratoriam dilationis exceptionem, quoniam creditor, qui alios pro debitore obligat, hoc maxime prospicit, ut cum facultatibus orbatus fuerit debitor possit ab iis, quos pro eo obligauit, suum consequi: Deinde, quia ob factam renuntiationem beneficium excussionis cessat, Franc. de fideiussoribus, c. 3. n. 152.

2. Quod si inducia ista sint concessa ab Imperatore vel Principe & fideiussor non renuntiavit *Auth. presente*, C. de fideiussoribus, prosunt etiam fideiussori, quoniam fideiussor conueniri non potest, nisi debitor sine excusatione & impotens ad soluendum repertus, debitor verò ob impetratas inducias executi nequi, Cuchus de *morar. prescript.* num. 139. Baldus in l. *quoties* Cod. de *precib. Imper. offer.*

3. Altero casu, quando nimirum inducia ista sunt concessa non ab Imperatore vel Principe, sed à creditoribus ipsis, indistinctè prosunt fideiussori, etiam quando fideiussor renuntiavit *dist. Auth. presente*, C. de fideiussoribus, quia inter creditores & debitorem, datis induciis, actum intelligitur ut fideiussori interim parcat, & ne contra fideiussorem interea procedatur. Valent. Franc. *disto loco*. Et hæc omnia adnotauit Thomas Maulius *tract. de cess. bonor.* tit. 7. n. 41. cui adde ex parte Harpprechtum *comment. de Institut. tom. 4. tit. de act. §. fin.* n. 24. Vide etiam Maximilianum Faustum de *Arario*, class. 4. conf. 365.

4. Non deseram etiam hic adnotare ea, quæ docet Hunnius in *Encycloped. iur.* p. 2. tit. 28. c. 5. n. 10. vbi etiam ponit aliquos casus in quibus dilatio principali concessa, prodest quoque fideiussori. Nam. Primo quando fideiussor obligatus est, ut principalis, tunc dilatio principali concessa ipsi quoque prodest. Floridus Maufonius de *causis exec. lib. 1. limit. 6. n. 36*. Matthæus Colerus *dist. c. 4. n. 2*. Vincent. Carocius *dist. except.* 168.

n. 28. Secundo, quando dilatio quinquennalis à Principe non ad preces debitoris, sed motu proprio ipsi concessa est. Marcus Antonius Cuchus de *morar. prescript.* n. 13. Antonius Heringus de fideiussoribus, c. 27. p. 5. n. 79. Floridus Maufonius de *causis exec. lib. 1. limit. 6. n. 24*. Nicolaus de Passeribus *lib. 3. quest. 1. n. 8. cum seq.* Tertiò, quando in rescripto moratorio ipsorum quoque fideiussorum mentio facta est. Antonius Heringus *dist. p. 5. n. 77*. Antonius Faber *dist. tit. 9. definit. 14*. Iacobus Menochius d. *cas. 203. n. 26*. Quarto, quando fideiussor conuentus est, debitor verò principalis, pro suo interesse, interueniens, exceptionem opponit moratoriam dilationis, tunc & fideiussoribus moratoria dilatio prodest, ne ipse debitor conuentus à fideiussoribus, per indictum soluere cogatur, ipsique dilatio inutilis existat. Ioannes Baptista Asinius d. *except.* 6. c. 770. in *fin.* Matthæus Colerus de *process. executiuis*, p. 1. c. 4. n. 22. Marcus Antonius Cuchus de *morar. prescript.* n. 134. Antonius Heringus de fideiussoribus, c. 27. p. 5. n. 78. Quintò, quando fideiussores, à creditoribus, tempore induciarum, principali debitori concessarum, conuenti, opponunt exceptionem excussionis, vel cedendarum actionum, tunc quia, durantiis dilationibus, nec principalis executi, nec actio cum effectu credi potest, idèò creditores in hoc casu repelluntur, Sigismundus Scaccia de *iudic. lib. 2. c. 7. n. 391*. Alexand. Trentacinius *dist. ref. 1. n. 25*. Ioannes Baptista Asinius in *tr. de exec. §. 6. c. 70*. Et hæc omnia ut dixi obseruat Hunnius *loc. cit.*

RESOL XXXIII.

An pendentibus dilationibus vsuras & interesse currant?
Ex p. 7. tr. 8. Resol. 32.

§. 1. Alicuius in *lege secunda*, Codice de *precibus Imperatori offerendis*, putat, vsuras currere, & eum etiam sequitur Marcus Antonius Cuchus in *tractatu de moratoria prescriptioe, numero centesimo quadagesimo octauo*. & Benedictus Bouius in *tractatu de censibus libro primo, capite septuagesimo quinto*, dicit, Doctores omnes id vno ore affirmare, qui Doctores loquuntur de induciis ab Imperatore, vel Principe, inficiis, aut iniunctis creditoribus impetratis, existimantes, satis eas inducias operari, si impendant, ne ante finitum tempus in induciis expressum, fortem & vsuras à debitore creditores exigere possint, non etiam eò extendendas, ut inter vsuras medij temporis, cum detrimento creditorum debitor lucretur, nec præsumendum id Imperatorem, vel Principem voluisse. Id ipsum etiam obtinere in dilatione à creditoribus, vel omnibus, vel à maiori parte concessa satis patet ex iis, quæ loco citato scribit Molinaus, distinguens inter fœnus negociatum, & fœnus incidens, ut secundum ipsum illius cursus impediatur, data dilatione, huius non item.

2. Ceterum Daniel Mollernus d. *lib. 4. semestr. cap. 7. num. 2*, scribit, quod in eo casu, vbi ab Imperatore, vel Principe dilatio quinquennalis est impetrata, valde durum, & inhumanum sibi videtur, vsuras huius temporis exigendas, cum hæc dilatio illis solum concedi soleat, qui absque sua culpa, fortunæ vicio eò redacti sunt, ut post elapsum tempus dilationis, vix sortes creditoribus soluere possint, spoliatum autem fortunæ suis in solidum condemnare esse inhumanum, §. *fin. Instit. de act.* nisi debitor dolosè dilationem impetrasset. Vide etiam Boërium *decis. 296. n. 5. in fin.* Heringum de fideiussoribus, cap. 5. n. 126. & seq. Zafium in l. *fin. num. 7. de cess. bon.* & Maximilianum Faustum de *Arario*, class. 16. conf. 1268. cum Maulio *tr. de cess. bon. tit. 7. n. 18*.

3. Sed

3. Sed Hunnius in *Encyclop. iur.* p. 2. tit. 28. c. 5. n. 2. hoc admittit tantum de vltimis, quæ ex mora debentur; cum enim durantibus induciis fors peti non possit, nec etiam illa mora debitori imputari valeat, dici certe non potest, itas vltimas currere, quæ ex mora debentur. At quæ vltimæ ex conventionione debentur, ac conuentionales appellantur, per dilationem moratorium non sistuntur, sed currunt, & elapso quinquennio, vna cum sorte, creditori præstari debent. Et ita Hunnius, qui citat Heigium, Fabrum, & alios.

RESOL. XXXIV.

An statim dilatoribus præstandi sint fideiussores de debito soluendo post lapsum tempus?
Et an si propter inopiam debitor fideiussoribus, & nec pignoriarius canere potest, ad inuentionem cautionem admitti debeat? Ex p. 7. tr. 8. Ref. 34.

§. 1. **R**espondeo eum qui dilationem à creditoribus, vel à Principe obtinuit, teneri creditoribus suis idoneis fideiussores dare de solutione post elapsum tempus. Et ita docuit Maximilianus Faustus de *Arar. class.* 4. conf. 365. & *class.* 1. 3. conf. 1268. Harprechtus comm. ad *Inst.* 10. 4. tit. de *alt.* §. fin. n. 25. & alij communiter, qui etiam asserunt istam cautionem ab ipso Principe remitti non posse; Et ita docet Hunnius in *Encyclop. iur.* p. 2. tit. 28. c. 4. n. 6. Matthias de Afflictis dec. 378. n. 1. & 6. alon ad *L. inuenerit* a. n. 15. C. de *precib. Imper. offer.* Nicolaus de Passeribus q. princ. 5. n. 15. & segg. Floridus Mausonius d. *limi.* 6. n. 12. Antonius Heringus d. c. 5. n. 218. Quod verum est, & obtinet, quando cautio hæc à creditoribus petita est; alioquin valent induciæ à Principe concessæ, Andreas Gaillius d. *obseru.* 46. n. 14. Alexander Trentacinius d. *ref.* 1. n. 8. Vincentius Carocius d. *except.* 168. n. 44. Floridus Mausonius d. *limi.* 6.

n. 15. Antonius Heringus de *fideiussor. c.* 1. n. 33. Marcus Antonius Cuchus de *morator. præscript.* n. 33. & 53. Matthias Brunus de *cess. bon. q. princ.* 26. n. 2. Quod si propter inopiam fideiussoribus, nec pignoriarius canere potest, ad inuentionem cautionem admitti debet, Antonius Faber in *C. dist. tit. 9. de fin. 21.* Vincentius Carocius d. *except.* 168. n. 49. Carolus de Grassis d. *except.* 32. n. 118. & 119. 16. sephus Ludouici dec. *Perusyn.* 1. n. 6. Antonius Thesaurus dec. 188. n. 7. Et ferè omnia supradicta præter Doctores citatos docet etiam Thomas Maulius *tratt. de cess. bon. tit. 7. n. 4. & seq.*

RESOL. XXXV.

An lite pendente circa exactionem delicti possint debitores impetrare dilationes moratorias?
Et an induciæ moratorias, & quinquennales concedi etiam debeant Iudæis? Ex p. 7. tr. 8. Ref. 35.

§. 1. **P**osse scribunt Ioannes de Amico conf. 150. n. 7. Sup. hoc cum eodem Carolo de Grassi hic cit. sup. in Resol. 28. §. vlt. ad med. à vers. an lis pendeat, &c.

2. Verum scribit Carolus de Grassis *except.* 32. n. 44. quod in Regno Sicilia hoc non feruetur, & quod in eo impetrentur induciæ moratorie per debitores post latam sententiam, & factam adiudicationem, vbi addit, quando impetrantur in isto casu moratorie, quod debeat fieri mentio status causæ, aliàs redderentur subreptitiæ. Et ita Max. Faust. de *Arar. class.* 16. conf. 1268.

3. Notandum est hic obiter, inducias moratorias, & quinquennales concedi etiam Iudæis, vt obseruat VVvrmserus in *Contron. iur. lib. 1. tit. 9. Contron. 2. n. 27.* Et ego Romæ interrogatus respondi.

TRACTATUS SEXTVS

DE

THESAURIS.

RESOLVTIO PRIMA.

Quid sit Thesaurus?

Et quid de Thesauris leges disponant? Ex p. 9. tr. 5. Ref. 1.

IACOBUS Bornitius in *tractat. de Arario*, lib. 3. c. 9. Carolus Homagen de *Iure publico*, lib. 3. c. 4. Iacobus Vander Graez in *Syn. tagm. Iuris publici*, c. 47. n. 4. & alij communiter asserunt, quod thesaurus est propriè tam vetus pecuniæ depositio, vt iam dominum non habeat, l. *Nunquam*, §. 1. de *acq. rer. dom. l. unica*, C. de *thesaur.* lib. 10. l. 2. C. *Theodos. cod.* Requiritur ergo, vt sit vetus depositio, cuius memoria non extat, l. *Si quis de acq. rer. dom. d. l. fin. C. de thesaur.* lib. 11. Si enim adhuc dominum habet, vtique sine facto domini ad alium transferri non potest, l. 1. de *reg. iur.* Casus est in l. *A tuto eff. de rei vind.* In qua definitione, verbo pecuniæ non solum si-

gnificantur nummi, sed & aliæ opes abditæ, l. *unica*, C. de *thesaur.* lib. 10. vt aliàs etiam pecuniæ nomine, tum numerata pecunia, tum quævis res alia continetur, l. *Pecunia verbum*, 178. & l. *Pecunia nomine*, 222. ff. de *verb. sign.* & ita docet Filiucius *tom. 2. tract. 31. c. 6. n. 152.* & alij communiter.

2. Quid autem leges disponant circa inuentionem thesaurorum, habetur in *Institutis lib. 2. tit. 1. §. 39.* vbi Iustinianus Imperator sic statuit: [Thesaurus, quos quis in loco suo inuenerit, Diuus Adrianus naturalem æquitatem sequutus, ei concessit, qui eos inuenerit. Idemque statuit, si quis in sacro, aut religioso loco fortuito casu inuenerit. At, si quis in alieno loco, non data ad hoc opera, sed fortuito inuenerit, dimidium domino soli concessit, & dimidium inuentori. Et conuenienter, si quis in Cæsaris loco inuenerit, dimidium inuentoris, & dimidium esse Cæsaris statuit. Cui conueniens est, vt si quis in fiscali loco, vel publico, vel ciuitatis, inuenerit, dimidium ipsius esse debeat, & dimidium fisci, vel ciuitatis.] Hæc ibi. Quæ etiam habentur in l. *unica* lib. 10. *Cod. de*

Bb. 2 Thesauris